

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

**ha- To'eh be-darke ha-ḥayim, o', Toldot Yosef ha-yatom
me-'ir Madmenah**

Smolensqin, Pereš Ben-Mošē

השמ ןב ץרפ, ןיקסנעלאמס

Ṽin, 629 [1868 oder 1869]

1

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10010

ואם אין תשכב על ספסל — עשיתי כדברו ואנא לעזרת האנשים ואראה
 שלחן גדול ואשכב עליו, אך כרגע אחז נער אחד בערפי ויטלטלני ויאמר: גש
 הלאה! המקום לי הוא וגם בכל השלחנות הנמצאים פה כבר אחזו נערים אשר
 קדמוך לבוא הנה, ואתה בקש לך מקום אחר — בלי חמדה ירדתי מעל השלחן
 ואשכב על ספסל, אך שנה נדרה מעיני כי לא הסכנתי לשכב על ספסל צר
 ובלי מצע, וגם היות קטנות עם גדולות אשר מצאו קן להן בחורי הספסל עזבו
 קניהן ותצאנה לשחק בי בשחוק מכאיב בשה, אבל הועיל לא יכולתי ואשכב
 למעצבנה עד אשר כבר כל הנרות זרקו, אחת נר תמיד נותרה בכל הבית
 ושני נערים ישבו לפניו, המה המשמרת.

שיחת המשמרים הבלי שוא.

כמראה שדה קטל בלילה אחרי יום מלחמה ותרועה כן היה מראה הישיבה
 בחצי הלילה; שאון הקולות העולה תמיד כל היום מפי הנערים המשוררים
 והבוכים ומפי המשגיח המכה בעברה נמוג וילך, החמון הרב אשר לא ינוח
 רגע כיום תמים הוזה שוכב תחת מעטה תרדמה אשר יפרוש כנפיו על עני
 ועשיה על בן ישיבה חכם הלב, כעל בן עשיר הנבער מדעת ורק
 דממה וקול ישמע לפעמים: נחרת האחד או גדופי השני אשר גם בחזיון לילה
 לא יתנו עשתנותיו דמי לו ויעוררוהו לקרוא לריב ומצה. אכן גם בעת הזאת,
 עת מנוחה לכל חי, עת כל עובד עבודתו יחליף כח, עת אשר גם נבהל להון
 גם דע עין לא יחסר נפשו מהטובה הזאת, מהענג הנעים ענג השנה אשר בלי כל
 מחיר ימצא לדורשיו, גם בעת הזאת לא יפנו עוכדי כרם התורה לה עורף,
 כאשר יהגו ביום בעת עמל לכל חי כן יהגו גם בלילה בעת מרגעה
 לכל היקום, כי שומרים הפקדו בהישיבה; ארבעה נערים בכל לילה ישבו על
 המשמר, שנים מהם לא יתנו שנה לעיניהם ויאחרו שבת עד השעה הראשונה
 אחרי חצות הלילה ושנים ישכימו קום לשמור משמרתם מהשעה הראשונה עד
 אור הבקר, ועל כל נער אשר ימצא בהישיבה החובה להיות על המשמר לילה
 אחד בחדש, רק אלה אשר אהבו לנום הפקידו אחרים תחתיהם בעד שתי
 אנורות והמה התעלסו באהבים את — החיות הקטנות הגדולות אשר גדלו
 ויעצמו וימלאו כל השלחנות והספסלים משכב בני הישיבה אותם. אמנם לוא
 נפל הנורל עלי בלילה ההוא להיות על המשמר חי נפשי כי לא שכרתי אחר
 תחתיו ולא מאשר כי נפשי אותה להנות, אן כי הכסף נחשב בעיני, רק מאשר
 כי לא ששתי למצוא לי את הרעים הקטנים אשר שכבו אתי יחד על המצע הקצר,
 ובלי תפונה לא מצאתי גם אני חן בעיניהם, כי המה הניחו שני חמתם בי וירבו
 פצעי, ואף כי השנה אחזה בשמורות עיני ותדבקן אחת אל אחת בכל זאת היה
 לבי ער ואשמע כל הגה אשר יצא מפי השומרים, ואלה הדברים לקחה אזני:

— מהבילי, הראית את הנער החדש, האשדותי? —
 — ראיתי, ומה חזית בו כי תשאלני אם ראיתיו? האם יודע תורה הוא
 עד להפליא כי אשים לבי אליו? הלא הוא עם הארץ ובור והחסר בוים

אנחנו כי גם זה בא להרבות מספרם? הה הימים הטובים בעת אשר רבי שמואל היה המורה היו טובים מאלה, אז בחנו את הנער הבא אל הישיבה כבחון את הזוהב ואם לא רבה חכמתו וזר אותו הלאה, ועתה הה! נפלה נפלה עמרת ישיבת מנחס, עוד יבוא יום ותהי לחרפה להמנות בין באי ביתה —

— מאין תדע כי הנער החדש עם הארץ הוא, הלא לא דברת אהו אף שתיים שלש מלים? —

— הלא פיו ענה בו כי נבער מדעת הוא, הן גם אלה אשר יתהללו כי לחכמתם אין קצה על הרוב נבערים המה מדעת והכין דבר כגמרא לאשורו ומה גם הנער אשר כמו פיו יודה כי לא באה חכמה בלבו —

— ובכל זאת נתנה לו ארוחה טובה מאוד כמו לאחד מן המתמידים, מאשר חלקו בארץ! —

— מה זה תתפלא! השרם תדע כי מתן כסתר כל יכול? הלא בכסף מלא שלם בראשית בואו בעד הימים הטובים אשר נתנו לו —

— לוא היה בידי כסף כי אז הייתי גם אני כמוהו —

— ולוא גם מטמוני כסתרם היו לי גם אז לא נתתי מאומה —

— אתה אוהב כסף אתה אך אני לא כן —

— ואתה זולל וסוכא אתה ואני לא כן —

— האמת הדבר כי היום היו פה שני שזכנים לרבר בשמעון בן החברה? —

— אמת הדבר, וגם יהודה בן אחות הרב יבוא במהרה בכרית את אשת נעורים —

— שש אנכי מאוד כי שמעון הגדול ימצא מנוח לנפשו אחרי אשר יתגולל זה שמונה שנים בהישיבה, אך צר לי מאוד כי גם זה הצפרדע ימצא בית, שונא אני את הצפרדע המתנפח הזה בתכלית שנאה על סכלותו וגאון לבו ועוד ואת כי לב אכן ולא לב בן ישיבה לו —

— צדקת בדבריך גם אני כמוך אחשוב, את שמעון הגדול אהב אף כי גם הוא סכל הוא, אך לבו טוב מאוד והוא יעמוד בכל עת בפרץ להשיב חמת המשגיח ממנו לא כן הכלב השוטח יהודה הוא נוכח בכל עת, יכה בלשון וידבר דברי הבל וידמה בלבו כי חכם כמוהו אין בכל הארץ, מי יתנני שדכן ונתתי לו את לילית לעזר כנגדו —

— הם! — קרא השני פתאום בקול נורא מאוד כמו צפעוני נגע כבשרו עד כי התחלחלתי ואפקה עיני ואביט בפניו אשר קמטו מפחד — הם כי לא להזכיר בלילה שם טמא כזה! ומה תעשה כי תשמע בקולך ותעל מעמקי שאול ותבוא הנה ותשים מחנק לצוארך? —

— אני לא אירא מפניה — ענה השני כרוח עז כנבור מלחמה — אני לא אירא מפניה! ומדוע אפחד ממנה? הן לי צצית ופה הוא מקום קדוש ולא יבוא כל רוח טמא בו, לילית לילית, היצים בעיניך, אכז לך! — אני התבוננתי בפני הנער המדבר ואראה כי כל עצמותיו רחפו ממנו בקראו בשם אם השדים

ומלכת התפתח אף כי התגבר ויסתיר פחדו למען התראות כאמין לב, ולולא
טחו עיני רעהו מראות נכוחה כי אז ראה זאת גם הוא כמוני. אך הוא לא ראה
ולא התבונן, כי בלהות צלמות אפסוהו ויקרא בקול מר: שמע ישראל! —
מורך לבו ורסיון רוחו היו כעצים לאש להגדיל אש התאוה בקרב לב רעהו
להראות אמין רוחו ויביט בכזו ושאת נפש כפניו ויאמר: הוי, מוג לב! הוי אשה!
ממי תירא? ממי תפחד? הבט ימין ושמאל וראה התמצא פה לילית? מה החרדה
הזאת? בוש והכלם, לך לא יאתה להקרא בשם בן ישיבה! —

— ראה אראה — ענה השני בקצף — כי נפשך אותה לכפור באלהי
ישראל ולהיות אפיקורוס כגדעון, האם תעז פנים לאמר כי אין שדים ואין
מזיקים וכי לא ישאפו הלילה לעלות על פני תבל להרע ולהשחית? או גם
תקשה ערפך לבלתי האמין כי המתים יבואו בלילה להתפלל בבית התפלה
הגדול? —

— הלילה הלילה לי מואת מכחש בשדים ומתים, אמנם פה במקום קדוש
לא יצינו כף רגליהם ולכן לא אירא מפניהם —

— אבל אני מגיד לך כי גם למקום קדוש יבואו, ואת אשר שמעתי מפי
דודי אותה אספר לך ושמעת ושרקת ותשים יד לפה ולא תעז מצח לקרוא
בשם טמאת השם בחצי הלילה —

— ספר ואשמע מה בדא דורך מלכו, הן הוא נודע בעיר למפיה כזבים —
— דם שקץ! — קרא הנער בחמה שפוכה — דודי לא יפיה כזבים רק

אתה כזבן שקרן ואפיקורוס, הן את כל הדברים ספר כאזני רב-אדם וגם
רבנו ראש הישיבה שמע הדברים והאמין בהם ואתה תאמר להתחכם הרבה יתר
מן רבנו? גדעון אתה! ארחות הפריץ הזה למדת בארחך לחברה אתו, חכה נא
ואני אשמיע מחר באזני כל בני הישיבה, כי לא תאמין בדברים אשר גם רבנו
ראש הישיבה יאמין וידעו כלם כי אפיקורוס אתה —

— מי הגיד לך כי לא אאמין באשר רבנו יאמין? מי? —
— מי? פך? זה עתה! —

— שקר אתה דובר! לוא ידעתי מראש כי גם רבנו שמע הדברים והאמין
בהם, כי אז לא עלה על לבי לכחש בהם, אך אני לא ידעתי זאת ולא פעלתי
עול —

— אם כן לא אכך בלשון, אך שמע דברי דודי וידעת כי לא מחכמה
דברת עד הנה —

— ספר ואשמעה —
— לפני חמש עשרה שנים בעתות הבהלה היה דודי פרוש בבית

המדרש הישן, ויקר מקרה כי כל הפרושים היו קרואים למשתה חתנים אשר היו
אז לרוב בעיר וכמעט אין בית אשר לא היה בו שמחת חתונה, ויותר דודי לכדו
הלילה. יוחי בחצי הלילה בשבתו לפני השלחן ובהגותו בשום לב אחזה פתאום
תנומה בשמורות עיניו, אכן הוא התגבר לבלתי תת שנה לעיניו, כי עוד לא באה
עת המנוחה ויאמר לנפשו: מי יתן לי אבק עלי מרוחים ושאפתי ורוח לי, הרבר

יצא מפיו ולשון גדולה מאוד אדומה כדם שלוחה אליו מהציע השלושי מעורת הנשים אשר רק כימי מועד תפאנה הנשים שמה להתפלל וכל השנה סנורה על מסגה ועל קצה הלשון אבק עלי מרורים. דודי כראותו זאת לא קמה בו רוח ויעצום עיניו ויקרא בקול גדול: שמע ישראל! ויברח וימלט על נפשו ומני אז והלאה לא ישב עוד גלמוד בבית התפלה. והדבר הזה היה לדבת רבים וגם נכתב בספר הזכרון (בפנקס העדה) למען ידע דור אחרון את אשר קרה לדודי. ועתה ראה נא ראה כי גם למקום קדוש יבואו הלצים להתקלס בבני אדם, ומה הכמחון אשר בטחת במקום קדוש? —

— אך הלא הוא היה גלמוד ואנחנו רבים פה ומנורת שוא היא —
— רבים הם אשר אתם מאשר אתנו. ולוא חפצתי לספר לך אף אחת מני אלף מבל אשר שמעתי בדבר הלצים אשר ישנו פניהם מרגע לרגע ויתהלכו בשדות וביערות ילינו להתעות בתהו עוכרי ארה, כי אז לא קמה בך עוד רוח —
— ספר ואשמעה! אני באמונתי החזקתי ולא ארפנה, כי למקום קדוש, מקום אשר תופשי תורה רבים ימצאו שמה לא יבואו, וגם כגננים ויערות אזלת ידם סתבע לאיש אשר ציצית ותפלין לו —
— אם תחפוץ לשמוע הבה ואספר לך אך לא בני יהיה העון אם תדר שנה מעיניך כל הלילה עד אור הבקר מחזיונות לילה —

— ספר ספר וראית אמן לבי —
— איש אחד היה בעיר מולדתי ושמו גרונם החיש או גרונם הטבח, כי האיש הזה מצא חית ידו לפניו ממלאכת החיטים ואחר כן עזב מלאכתו זאת וימצא מרף לביתו במבחו טבח עגלים או כבשים ליום השבת לכל בני העיר. ועיר מולדתי לא עיר קטנה היא כי בשר שנים או ש'שה עגלים ימכר ככל שבוע ותחי מלאכתו לגסוע ביום הרביעי ככל שבוע אל הכפרים הקרובים אל העיר לקנות שמה מהאכרים העגלים הדרושים לו למען טבוח טבח. ויחי היום יום רביעי — בימי הספירה קרה המקרה הזה — ישב גרונם בעגלתו הרתומה לסוס אחד כפעם בפעם וישם פניו אל הכפר הרחוק במהלך שש ישעות מהעיר כי בקש לקנות שור פר בפעם הזאת. כי יום חתונת בן הגביר מעירנו היה ביום הששי בשלשת ימי הגבלה ועל בן צוה על הטבח להרכות הטבח. והי בדרך לפנות ערב פגע את אחד מהאכרים אשר מידו קנה עגלים ככל עת ויובילתו אל בית המשתה וישתו יחד לרויה ואחר כן נפרדו איש מעל אחיו, האכר שם פניו אל העיר וגרונם הלך לקראת הכפר. הלילה ההוא היה ליל אופל ועלטה אך גרונם לא שם אליו לבו כי לא בפעם הראשונה הלך בדרך ההיא. והי עוד לא הרחיק ללכת מבית המשתה והנה קול כבש עולה באזניו, הוא ירד מעגלתו ומה פחד ורחב לבו בראותו כבש שחור אסור בחבלים ברגליו שוכב על הארץ. — אלהי אבותי המציא אלי בטמון — אמר בלבו וימהר וירם את הכבש וישכיבהו בעגלה ויהפוך את ידו לשוב הכיתה. ומרוב שמחתו על המציאה אשר הקרה ה' לפניו בלי כל מחיר לא שם לבו על דרכו ולא זכר כי הנהו נוסע בחפזון זה שלש ישעות ועודנו לא שב אל העיר אך כעבור שמחתו באה דאגה

בלבו כי אמר: תועה אני! ויחפוץ לרדת מהעגלה ולבקש את הדרך, ומה נכהל מאוד בהביטו ארצה לראות את עגלתו מכועה בכוכן ואגם מים סביבה. בחזקה בכל מאמצי כח משך ברסן הסוס למען הוציא את העגלה למרחב, אך הסוס עמד על מעמדו כמסמר נטוע ולא מש ממקומו, אז נטר בלבו לרדת מהעגלה ולהוריד גם את הכבש למען הקל ממשא העגלה ויקל להסוס להוציאה למרחב, אך הכבש שכב כאבן מעמסה על העגלה ולא עצר כח להניעו ממקומו. השבח נכהל מאוד ויקרא בדאגה וחרדה: אלי אלי מה זאת? — כהוציא הטבח את השם הקדוש מפיו התרום הכבש ויעמוד על שתי רגלים כתפארת אדם וימחא כפיו ויצחק בקול מרגיז לב ויתעלם מעיניו כרגע, אז נפקחו עיני גרום לראות כי לץ התקלם בו ויוליכו שולל. במסח נפש אמר לשוב הביתה כי ירא ללכת עוד הלאה, ובנשאו עיניו לראות את דרכו נגלה לו כי הנהו עומד לפניו שער העיר. בשמחה דפק את סוסו למען ישוב כרגע הביתה, אך מה רבה מכוכתו בראותו כי שנה ברואה כי לא זאת העיר רק הכפר אשר אליו שם סניו. בתחלה אמר להפוך עגלתו ולשוב על עקביו כי דאגה שברו לבו להוסיף ללכת בדרך הזה, אך אחרי כן השיב אל לבו: הלא באתי עד הכפר בשלום אסורה אליו ואלין בו הלילה ומחר אקנה כאשר תשאל נפשי ואשוב העירה. אך לא כאשר דמה כן היה: כאשר הוסיף ללכת הלאה כן נסוג הכפר אחור, הוא הכה את הסוס בעברה למען יחייב צעדיו, הסוס רץ בכל לחו והכפר יסוג אחור. מבלי דעת מה לעשות הכה את הסוס בלי חטל, והי בהתאמץ הסוס לשמות במוצתו נשבר גלגל אחד והעגלה נחפכה על צדה. במסח נפש ובלב מלא יגון ירד מהעגלה ויגיש באפילות סביבה להקימה, אך ידיו רעדו מאוד וכל עצמותיו רחפו ולא עצר כח הקים את העגלה, אז נמלך עליו לבו ללכת ברגליו עד הכפר לקרוא לאיש עוזה, אולם בהתנשאו מעל הארץ לא ראה עוד לא עיר ולא כפר רק כאור נר מאיר מחשכת האפלה נראה מאחוריו, כאיש אבוד עצות עמד זמן כביר על מקומו עד אשר נועץ ללכת לקראת האור; הוא נשא רגליו לקראת האור והאור שנה את מקומו; רגע נראה מלפניו ועד ארבעה הלך אחוריו, וכהפנותו שכמו ללכת אחוריו שב ללכת לפניו. כה תעה באשון ליל עד אשר קרא התרגול ואז נפלה שנה על עיניו וישן, ובבקר כאשר נעור משנתו ראה כי הנהו שוכב כמי מדמנה עד צואר ובגדיו מנואלים ברפש ושיט, הסוס עודנו עומד רתום להעגלה החפוכה ואגלי זיעה יטפו כמטרות עוו מכשרו, אז שב העירה ויספר את אשר קרהו, ומני אז לא יצא מהעיר בלתי אם לקח איש אתו ותפלין בידם גם לא הוסיף לשכרה את האכר כי הבין כי מכשף הוא, ועתה הגד נא פליסוף, מה תאמר להמקרה הזה? —

— הלא זאת היתה לו בדרך ואנחנו פה במקום קדוש ולא אצח מפני כל —

— גדעון אתה! אפיקורוס אתה! לך לך אל בתי הספר להנכרים כי פה לא יכירך מקומך —
— לא גדעון אני כי בשם יהוקאל אקרא — ענה הנער בשחוק.

- אבל אפיקורוס אתה כמוהו, ראה אראה כי מעת אשר לקחת מפיו לקח בתנ"ך מני אז סרת מהדרך הטוב —
- שקר הדבר אני לא סרתי מהדרך הטוב רק אתם, וגם גדעון לא עשה עול מעת היותו פה לאיש מכס, ומה הטא מצאתם בו כי תתנו את שמו לגדופים? רק חכמתו היא המאתו כי הוא יודע דעת בכתבי הקדש, ומה נעימים לי מדברותיו, וגם בהנמרא לו עשר ידות מכס ועל כן תקנאו בו ותתנוהו לשמצה וגדופים —
- לא זאת! לא זאת! רק מדוע יתרחק הוא מעלינו? מדוע לא יתערב בשמחתנו? הן כפראים אנחנו כלנו בעיניו! העל זאת לא נפקוד עליו את עונו? —
- האתם תפקדו עליו את עונו? האם יחת מכס? הלא אימתכם לא תבעתו וגם חרדת המורה והמשגיחים לא תפול עליו —
- הגד נא לי כמה כחו גדול? —
- כחו גדול בכתבי הקדש ודי לו, ולולא היה הוא פה אתנו כי אז כבר גרשנו כלנו מהסתפח בכית הזה, השכחת את אשר דבר הארון מיללער בהיותו פה לראות תורת הכית ומנהגיו? —
- אני לא הייתי אז פה ולא שמעתי דברי הערל מיללער —
- אבל אני שמעתי ואשמיעך כי הערל ההוא יודע התורה עד להפליא, וכאשר שאל את רבנו: מה למדו הנערים מכתבי הקדש בא במכוכה גדולה כי לא ידע מה לענות, אז בא גדעון ויוציאו ממכוכתו בענותו על כל אשר שאל, והשר שמח מאוד בדברו את גדעון ויוכיח את רבנו על פניו על כי לא ילמד את כל הנערים הכין בכתבי הקדש ויצוה במסגייע כי ישמרו את גדעון כבבת עינם, כי ידיו רב לו להביא חכמה בלב כל בני הישיבה, ואני ישש מאוד לשמוע דבריו הנוזלים כטל, גם אשמע בקולו ואחל ללמוד שפת הארץ ואסתפח גם אני אל הנערים הלוקחים לקח מפי המורה אשר יבוא יום ללמד לשון וספר —
- איך לא תבוש כושת להשמיע דברים כאלה? האתה תלמוד שפת הערלים? —
- ומדוע אבוש? —
- מאשר כי רק על הנערים אשר לא יבינו עד מה בנמרא יצוה רבנו ללמוד שפת הערלים, החפוף תחפוף גם אתה להתחשב בין הבערים בנערים? —
- איך אֶחָשֶׁב בין הנבערים מדעת אחרי אשר כבר נודע כי הנני אחד מן הנבחרים בהישיבה? האם רבים המה הנערים אשר יבינו כמוני בנמרא? —
- אני אבין כמוך ועוד הרכה יתר ממך —
- שקר הדבר! אף החצי מאשר אדע אני לא תדע אתה —
- הנך נודע כבר לנכה ענים אך לא לחכם לב —
- אני חכם לב אני ואתה עם הארץ, נבער מדעת אתה! וכל בני הישיבה יעידו וינידו כי לא תדע עד מה —
- אני אישאל מחר את פי רבנו למי יתן היתרה לי או לך? —
- שאל כאשר תאוה נפשך, אך אני יודע מראש כי אותי ירומם רבנו תחת לשונו ואותך ישפיל עד עפר —

— ואני יודע כי תהיה להפך —
 עד הנה שמעתי דבריהם אך לאחורונה גברה יד השנה עלי ולא מתק
 שפתי הנערים המדברים, גם לא נשיקות פי החיות הקטנות אשר הציבונני כמטרה
 לחצי לשונם עצרו עוד כח להקיצני משנתי ואישן עד אור הבקר ואז הקיצותי
 לקול קורא בזעם, פקחתי עיני ואראה את דוב המשגיח הראשון מכה בעברה
 את אחד מהנערים וישנים יעמדו בבשת פנים וירדו כנחל דמעה.

— צאו מזה! — קרא המשגיח בקול נורא — צאו זרע מרעים משחיתי
 דרך, אני לא אתן לכם חנינה! — ראיתי את הנער אשר אתו הניתי, או דברתי
 אתמול כל היום, עומד מרחוק נגשתי אליו ואשאלהו: מדוע ישפוך המשגיח את
 עברות אפו על הנערים האלה? והוא ענני, כי המה היו המשמרים השניים אשר
 תחת הגות בתורה עשו כל דבר עול: בראשונה נתנו עפר זאבק עלי מרורים
 באף נערים ישנים ואחרי כן גלו ערות כל הנערים, והנער השלישי גלוה עמם
 להתעולל בהישנים וישפוך מים רבים תחת משכב ראובן הגבעוני למען יהיה
 לכוז בקומו ממשכבו. . . והוא ממשפחת המשגיח ועל כן יחרה אפו במ ויגרשם
 מזה — בין כה וכה נקבצו המתפללים להתפלל תפלת הבקר וראש העדה וראש
 הישיבה בתוכם.

— זמה עשו! תבל עשו! — קרא המשגיח בקול נורא באזני הנאספים —
 המשחיתים האלה ישמאו את הקדש!

— גרשם מזה — ענה ראש העדה במנוחת לב. אך ראש הישיבה עמד
 בפרץ והשיב חמתו כאמרו: אני אני איסר אותם בעד פשעם אך ישבו פה כי
 יש לי הפץ בהם — המשגיח נסוג אחור בלי חמדה ותלונה עברה בין פתחי פיו,
 אך לא העז פנים לדבר משפט את ראש הישיבה.

ח.

בימים מעטים הסכנתי את הנערים בני הישיבה ואלמוד דרכיהם ואהיה
 כאחד מהם; בראשונה חפצתי להיות מן המתמידים כי קנאתי בהם, אך לא לארך
 ימים בערה התשוקה הזאת בקרב לבי, כי עוד ביום ההוא נלאתי נשוא את הסבל
 אשר העמסתי על שכמי, כי זאת לא יבין האיש אשר לא נסה בזה מעודה, אך
 יכבד כמשא כבד לשבת כיום תמים ולהנות בדברים אשר לא יבין ולא ימצא
 כמו נחת, וגם אני לא ידעתי זאת עדי נסיתי ואראה כי כבד ממני הדבר ואסור
 מסבל שכמי, וכאשר יעשו כל הנערים, אשר רק שתים שלש שעות יהגו בשום
 לב מן השעה התשיעית בבקר עד חצי היום עת ישבו לשמוע תורה מפי המורה,
 ואחרי כן ידברו וישוחחו כל היום, כן עשיתי גם אני, כי איש כמוני אשר לא
 הסכין לשבת בית אבותיו ולהשתעשע על כרכיהם, ואשר לא פנק מנער כי
 יזמו הדיחהו מעיר לעיר ומארץ אל ארץ אחרת הוא יסנון על נקלה את דרכי כל
 האדם ובמקום הביאוהו רגליו שם ימצא בית ורעים. — הרעים אשר אתם התהלכתי
 עד הנה לא הביאו טוב טעם ודעת בלבבי להכדיל בין רע לרע, לכן ששתי
 בחברת נערי בני הישיבה כעל אהבת אחים מכמון, כי האמנם נופלים היו נערי
 בני הישיבה מאורחת העניים הסובבים מעיר לעיר לבקש פתותי לחם ולננוב מכל